

Шестият месец на руската инвазия в Украйна – преминаване на стратегическата инициатива към Украинските ВС

С. Събев

Изтече и шестият месец на руската инвазия в Украйна. Руското настъпление в Донбас отново забуксува, След принудителната оперативна пауза през първата половина на м. юли, очакваното руско настъпление в Донецка област не се случи и се изроди в спорадични, ограничени и несполучливи атаки за пробив украинската отбрана.

От началото на шестия месец от войната са налице действия на украинската армия, които все повече потвърждават, че изземват стратегическата инициатива от руските войски и започват да диктуват хода на събитията на фронта. Натрупват се индикации за начален етап на украинска контраофанзива в Херсонска област.

За шест месеца агресивна война, по данни на Украинските Въоръжени Сили (УВС), военните загуби на Русия достигнаха 45 500 души, а украинските близо 9 000 души. С предстоящата ескалация на военните действия в Южна Украйна, военните загуби ще нарастват, както и украински цивилни жертви. Не се забелязват намерения на Русия да прекрати престъпната си агресия срещу Украйна.

Донбаският фронт

От началото на шестия месец на войната руските настъпателни операции в Донбас бяха ограничени и с понижена интензивност. Почти всички руски атаки са неуспешни, провеждани със сили рядко по-големи от рота. Същите не постигнаха завладяване на големи нови територии, нито дори тактически обкръжения на украински войски. Линията на фронта в направлении Изюм – Славянск си остана непроменена и там руските настъпателни операции по същество са безрезултатни. Неуспешни са и едномесечните руски опити за овладяване на гр. Сиверск. По-настойчиви усилия за напредък имаше към Бахмут и югозападно от Донецк, с незначително изтласкване на украинските защитници. Украинската отбрана в укрепения триъгълник Славянск – Краматорск – Бахмут

остана устойчива и опитите да бъде пробита бяха успешно отразени, с чувствителни загуби за руските войски. Даже на отделни направления украинските войски успешно контраатакуваха и си върнаха отделни населени места. Силен удар бе нанесен по щаба на ВЧК „Вагнер“ в Попасня в Луганска област, при който бяха убити и ранени около 100 наемници. Зачестяват атаките в района на Харков, а в последните дни и в направлението на Николаев.

Без резултат са и многократните опити на руските войски за превземат украинския плацдарм на източния бряг на р. Ингулец, североизточно от гр. Херсон. Без успех са и руските опити да ремонтират повредените мостове над р. Днепър.

Същевременно не престава руският артилерийски обстрел по цялата фронтова линия от Харков до северната част на Херсонска област. Продължават и ракетните удари по украинските градове, с нови жертви и ранени, както и с разрушаване на тяхната инфраструктурата.

Промяна на географския фокус на войната

Усещайки заплахата от украинска контраофанзива на юг, която може да изолира и неутрализира руската групировка в западната част на Херсонска област, руското командване предприе спешни мерки за нейното усиление. За целта интензивно прехвърли значителен брой ББГ от Донбас на юг, с цел да усили отбраната на руските войски на това направление. По различни данни, общият състав на руските войски на Херсонското направление бе доведен до 45 000 души или около 50-52 ББГ, като около 10 000 души от тях са от въздушно-десантните войски на Русия, които се използват главно за настъпателни операции. Тези сили са събрани от различни армии, корпуси и дивизии на руските въоръжени сили - 41 ОВА (ЮВО), 35 и 36 ОВА (ЦВО), 22 АК (ЧФ), 76 ВДД и Росгвардия. Така главно Донбаската и отчасти Харковската руски оперативни зони бяха отслабени, като предислоцираните на юг руски военни части, частично бяха заменени с доброволчески батальони и резервисти от двете сепаратистки „републики“, недостатъчно боеспособни за интензивни настъпателни операции. Същевременно източно от Москва, в района на Мулино, се сформира 3 АК към ЗВО, който ще бъде окомплектован до 10 000 – 15 000 души, основно с

доброволчески батальони и се очаква да бъде прехвърлен в Херсонска област.

В последния месец се засилва руският ядрен шантаж с окупираната АЕЦ „Запорожие“. Русия отхвърли предложението на ООН за установяване на демилитаризирана зона около централата и постоянно обвинява украинската страна че я обстрелва.

Същевременно Русия е превърнала централата в укрепена военна база, от която обстрелва украински позиции и близки населени места. Не е изключено руските войски да устроят и провокации срещу атомната електроцентраля, приписвайки ги на украинската страна, макар че се съгласиха да допуснат представители на МААЕ за инспекция на централата.

Изземването на стратегическата инициатива от УВС

Когато украинските сили започнаха удари с РСЗО HIMARS и далекобойните артилерийски системи, предоставени от западните страни и САЩ, по складове за боеприпаси, оръжия и горива, по командни пунктове, критични точки на земните комуникационни линии на руската армия и възвръщане на редица населени пунктове в Херсонска област, Русия се видя принудена да реагира, т.е. да задейства защитна стратегия. Руските войски бяха прегрупираны и значителна част от тях бяха прехвърлени в Южна Украйна. Така стратегическата инициатива във войната започна да преминава на украинската страна. Логистичните проблеми на руската армия започнаха застрашително да нарастват, особено в Херсонска и Запорожка области.

Основната част от руските резерви към края на шестия месец на войната все още не са пристигнали на фронта. Не е завършило сформирването на 3 АК към ЗВО, както и сформирването и подготовката на повечето доброволчески батальони в различните региони на Русия. Не се очаква същите да бъдат с висока боеспособност, поради малкото време за подготовка, старо оборудване, недостатъчно осигуряване, слаба дисциплина и нисък боен дух. Предполага се, че основната част от руските резерви ще бъдат насочени към Херсонска област.

Украйна има повече войсковы резерви, но не всички са добре екипирани и са в процес на подготовка. Русия не знае точно къде са

същите и кога ще бъдат въведени в действие. Към края на м. септември или началото на м. октомври се очаква да пристигнат новообучените и добре екипирани от Великобритания 10 000 украински военни. Очаква се в Украйна да пристигне и допълнително въоръжение и боеприпаси. Всичко това ще осигури на Украйна възможности за по-решителни и ефективни действия за изтласкване на руските войски и освобождаване на повече окупирани територии в хода на по- широкомащабна контраофанзива.

Разширява се и украинската съпротива в окупираните територии. Партизанските действия започнаха да нанасят чувствителни удари в тила на руските войски по транспортната и енергийна инфраструктура, складови за боеприпаси и гориво. Активизираща се още повече и действията на украинските сили за специални операции в дълбокия тил на руската армия, включително в Крим.

Стратегическият капан за руските войски на западния бряг на р. Днепър

Руските войски на западния бряг на р. Днепър около гр. Херсон в голяма степен сами се вкараха в капан, разделени от останалите руски войски в Южна Украйна с такава широка водна преграда. Очевидно руското командване е разчитало, че няма да позволи прекъсването на шосейните и железопътни линии през реката, по които се поддържа логистиката на войските.

С основание може да се предположи, че украинската страна проведе специална информационна операция и публично обяви, в противоречие на изискванията на военната стратегия, че предстои контраофанзива за освобождаване на Херсонска област в близките месеци. Руското командване се видя принудено, за отразяване на контраофанзивата, да прехвърли от Донбас най-боеспособните си части и така вкара в този капан значително количество руски войски, които с разрушаването на шосейните и железопътни връзки с източния бряг на р. Днепър вече са изолирани и тяхното снабдяване е фатално нарушено. Възможно е това да е било целта на украинската страна – отслабване руският натиск в Донбас и вкарване в капан повече руски войски на западния бряг на р. Днепър, които трябва да бъдат снабдявани по най-дългите и

несигурни логистични линии. А неутрализирането на една около 20-хилядна руска групировка в западната част на Херсонска област и овладяването на гр. Херсон, ще нанесе непоправим удар на руските планове в Южна Украйна и най-вероятно ще обърне хода войната в полза на Украйна.

Така прекъсването на наземните комуникационни линии с десния бряг на р. Днепър в Херсонска област, в резултат на системни украински артилерийски удари, изолира руските войски там и ги изправи пред критична ситуация. От средата на м. август основната част на руското окупационно командване напусна гр. Херсон и се прехвърли на левия бряг на р. Днепър. Предполага се, че и основният команден пункт на 41-ва руска ОВА от Южния военен окръг също е изтеглен от капана, в който попаднаха основните сили на тази армия.

По ориентировъчни разчети, към средата на м. август на левия бряг на р. Днепър, включително гр. Херсон, е съсредоточена руска войскова групировка от 22- 25 БТГ, от състава на 49 ОВА, 22 АК и въздушно-десантни части, с общ състав около 20 000 души. Източно от реката до района на гр. Мелитопол са събрани още около 27 БТГ, общо около 22 000 души, от състава на 5, 35 и 36 ОВА, въздушно-десантни войски и части на морската пехота. Съставът на силите показва, че ако руската армия загуби групировката си на западния бряг на р. Днепър, упорито ще отбранява източния бряг на реката и прилежащите му територии. Тяхното овладяване от УВС ще изисква нова контраофанзива.

Колко дълго ще издържи руската групировка в капана на западния бряг на р. Днепър и гр. Херсон е трудно да се прогнозира. При напълно повредени или разрушени мостове, транспортирането на боеприпаси, гориво, храна и тежко оборудване в необходимите количества дори за широкомащабни отбранителни операции чрез понтонни средства и баржи или по въздух е практически почти невъзможно, още повече, че същите ще бъдат подложени на удари. Очертава се благоприятна възможност за УВС да неутрализират голяма руска групировка на десния бряг на р. Днепър и да си върнат областния център гр. Херсон.

Украинската контраофанзива

Битката за Херсон е от решаващо значение както за Украйна, така и за Русия. Очаква се същата да бъде ожесточена и продължителна, с използването на всички налични оръжия от двете страни.

Победата в украинската контраофанзива ще повиши увереността на украинския народ в успешния изход на войната и ще засили бойния дух на УВС за последващи контраофанзиви и изхвърляне на руските войски извън границите на Украйна. Такава победа ще оправдае поддръжката за западните държави и ще ги подтикне да увеличат военната си помощ за страната.

Успешното отразяване на украинската контраофанзива от руските войски ще повиши увереността им за последващи настъпателни операции покрай двата бряга на р. Днeпър към Кривой рог и Днепропетровск, както и към Николаев и Одеса, за пълно изолиране на Украйна от Черно море и изправянето и пред икономически колапс. Не трябва да се изключва и вероятността руските войски да осъществят превантивни атаки, за да нарушат плановете на украинското командване. Тези планове на руското командване не са осигурени с достатъчно превъзхождащи сили и най-вероятно няма да бъдат реализирани.

В експертната общност в света се води интензивен дебат кога е започната украинската контраофанзива и даже дали въобще е започнала, след като няма масирано придвижване на украински войски и щурмови действия срещу изолираните руски войски.

Украинската контраофанзива е възможно да бъде проведена на три етапа. Начален етап - неинтензивен, в който да бъдат създадени условия за следващия, решаващия етап. Характерно за началния етап е разстройване на логистиката, системата за управление и ПВО, включително изваждане от строя на основни летища на противника. Основният (интензивен) етап ще е свързан с ескалация на военните действия и в който ще се проведе решителното сражение за постигане на основните цели на контраофанзивата. Завършващият етап ще обхване действия за утвърждаване на постигнатите резултати.

Как би изглеждала една потенциална операция за освобождаването на Херсон ни представя схематично още на 19.07 военният репортер Иля Пономаренко в The Kyiv Independent. Не може да се

твърди, че тя ще се осъществи така както е представена на схемата, но е дадена нагледна представа къде украинските войски вероятно ще насочат основните си усилия.

Подготовката една подобна операция би изисквала: разрушаване на двата моста до предградието Антоновка (шосеен и железопътен) и моста при хидроелектроцентралата до Нова Каховка, с което се прекъсват доставките за изолираните руски войски; унищожаване на складовете за горива и боеприпаси в близост до двата бряга на р. Днепър; унищожаване на руските радари и средства за ПВО в близост до фронтовата линия, както и изваждане от строя на основни руски летища в Крим, от които се поддържат руските войски в Южна Украйна. Разбира се, украинските войски на западния бряг на р. Днепър ще се нуждаят и от свежи резерви, за да се гарантира развитие на успеха на контраофанзивата и обкръжаването на гр. Херсон.

Част от изброените изисквания за украинската контраофанзива вече се изпълняват, а някои дори са изпълнени. Украинските войски в западната част на Херсонска област оказват натиск на руските войски и вече са си възвърнали над 50 населени пункта. С основания може да се приеме, че към 24 август е в ход началният етап на украинската контраофанзива, а нейното начало може условно да се отнесе към втората половина на м. юли, след първите украински удари по Антоновския мост, които започнаха на 19 юли. Счита се, че с удара на 09 август по летище Саки в Крим, база на руския 43-ти морски щурмови авиополк, бе даден по-динамичен ход на началния етап на украинската контраофанзива. Унищожени бяха

около 10 бойни самолета, а други бяха повредени, унищожен е склада за авиационни боеприпаси на летището. Бойните самолети от това и други летища бяха изтеглени в дълбочина на Крим или на руска територия. Нанесени бяха и удари по складове, железопътни възли и щабове на Кримския полуостров.

Увеличаващите се удари по руски военни обекти в Крим са ясна индикация, че военната инфраструктура на руските войски на окупирания полуостров е вече под реална заплаха и руският контрол на Крим и е под въпрос. УВС вече разполагат и с ефективни средства за удари по радарната система на руските войски и по обекти на тяхната ПВО в Южна Украйна и Крим.

Малко вероятно е основният етап на украинската контраофанзива да се осъществи под формата на широкомащабно настъпление с предимно шурмови действия, тъй като това би изисквало решително превъзходство над руските войски. По-скоро същата ще се развива с по-бавни темпове, с методични удари по уязвимите обекти на руската групировка, недопускане на снабдяването ѝ, сриване на системата ѝ за командване и управление, изтощаване на противника и довеждането му до състояние на безполезна съпротива. Този етап може да бъде забавен до пристигането на последните доставки на военна помощ от САЩ и други държави.

Завършващият етап на контраофанзивата може да бъде попадане в плен на основната част от руската групировка или унищожаването ѝ по части. Част от него могат да бъдат и действия за заемане на подходящи отбранителни позиции.

Най-вероятната украинска стратегия ще включва хирургически удари по силно уязвими обекти на руските сили и постепенно напредване за изтласкване руските сили към западния бряг на р. Днепър и превземане на гр. Херсон. Не трябва да се очаква това да стане в рамките на скоротечна операция, а да отнеме дори 1,5 - 2 месеца време. Това време ще е необходимо, за да се разстрои и преодолее силно укрепената руска отбрана в този регион и се сведе до минимум поддържането ѝ с масиран артилерийски огън и авиационни удари от другия бряг на реката и Крим.

А намаляването на способностите за отбрана на изолираната руска групировка на западния бряг на р. Днепър може да бъде оценявано по различни индикатори, като: нарастващ брой на изоставени руски превозни и бойни средства; намаляване интензивността или

прекратяване на руските контраатаки и артилерийски удари; увеличаване на руските съобщения за недостиг на гориво и боеприпаси; увеличаване броя на руските военнопленници и др.

Като част от украинската контраофанзива, се разраства партизанската война на окупираните украински територии, особено в Крим и Южна Украйна. Партизанските акции със закон се координират от специалните сили на Украйна. В ход е планиране и на операция за разрушаване на Кримския мост, който е важна логистична артерия, както за Крим, така и за руските войски в Херсонска и Запорожка области.

Битката за Херсон ще бъде ожесточена. Руснаците са решени да го отбраняват с всички възможни средства и го подготвят за улични боеве. Украинската страна разбира добре това и едва ли ще прибегне до щурмови операции за овладяването му, тъй като това ще доведе до големи загуби. Важното е градът да бъде изолиран и се провали планираният референдум за присъединяване на областта към Руската федерация. И да бъде държан под обсада до изчерпване ресурсите на руските войски за отбраната му, след което овладяването му ще е безпроблемно.

В предстоящите два месеца по 230 - километровата фронтова линия на Херсонска област предстоят ожесточени сражения, изходът от които ще определи както по-нататъшния ход на войната, така и нейния изход.